

In chapter IV («Vernunft und Verstand») Professor Oehler shows how the complementary relation of the concepts *noesis* and *dianoia* in Plato's and Aristotle's theory has influenced all later philosophy up to our days and how these concepts have been understood and interpreted in various ways. After proving the modes of reception of the distinction between *noesis* and *dianoia* by the scholastic philosophy, by Kant, Hegel, Reichenbach and Peirce, he discusses Peirce's concept of abduction. Following Jürgen von Kempster, he argues that Peirce's theory of abduction has the same meaning as Aristotle's theory of *apagoge* (p. 69) and that the traditional difference between *noesis* and *dianoia* appears again in Peirce's logic of science. The author stresses the role of *phronesis*, of the practical intelligence, of instinct, respectively, which functions in a complementary way to rationality. Besides, he notices that the reason must be conscious of its limits, if *hybris* is to be avoided. Within the limits of reason, he refers not only to the need for political rationality, but also to the theories of natural science, for each theory of natural science is a compromise of order with contingency, of coherent laws with uncertain facts (p. 75).

In the concluding chapter V («Descartes als das tragische Ende einer Geschichte») Professor Oehler argues that Descartes' originality consists in the creative radicalisation of a given thesis. Descartes has through his methodical statements essentially intensified the dualism between mind and matter, soul and body. His intervention was not a breaking with a tradition, but the consequence of a tradition. Further, the author discusses the differences between Descartes and Plato as far as being and thought are concerned, especially the priority of thought according to Descartes. He also emphasizes the role of the notion of freedom, a foundation of modern culture, for the formation of the modern theories of knowledge. Finally, he discusses Plato's and Aristotle's theories of truth, namely the significance of Plato's theory of *doxa* and of Aristotle's criterium of *consensus omnium* for the gain of truth. He also compares these theories with the programmes and perspectives of the European enlightenment.

This book is a brilliant and highly judicious analysis of one of the knottiest problems in the history of Greek philosophy. An awareness of the intensely rational interplay between theory-making and dialectical criticism penetrates Professor Oehler's account of the ancient theories of subjectivity and self-consciousness. His work does not only offer insight into the meaning and significance of subjectivity and self-consciousness in classical antiquity, but also forces a reconsideration of scholarship on the starting-point of the seventeenth-century rationalistic philosophy, which received its greatest impetus from the works of Descartes, and implies a new methodology for the interpretation and understanding of the beginnings of modern philosophy. Such a philosophically acute stance makes this book a splendid addition to the field of history of ancient and modern philosophy, a stimulus and a standard for future scholarship in this area.

Ioannis G. KALOGERAKOS

Néoplatonisme et Philosophie Médiévale (Actes du Colloque international de Corfou, 6-8.10.1995, édité par Linos G. Benakis), Turnhout (Belgique), Éditions Brepols, 1997, σελ. 364 (SIEPM, Rencontres de Philosophie Médiévale 6).

Ο τόμος τῶν Ἀνακοινώσεων στὸ Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο, ποὺ ὀργάνωσε ἡ «Διεθνὴς Ἑταιρεία Μεσαιωνικῆς Φιλοσοφίας» (SIEPM) στὴν Κέρκυρα τὸν Ὀκτώβριο 1995, ἀποτελεῖ μιὰ σπουδαία συμβολὴ στὸ μεγάλο κεφάλαιο τῶν ἐπιτροπῶν ποὺ δέχθηκε ἡ Μεσαιωνικὴ Φιλοσοφία ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ Νεοπλατωνισμό. Τὸ Συμπόσιο πραγματοποιοῖσε μὲ συμμετοχὴ 28 εἰδικῶν ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο καὶ μὲ μεγάλη ἐπιτυχία ἡ «Ἑλληνικὴ Ὁμάδα

Έργασίας για την σπουδή της Βυζαντινής Φιλοσοφίας», που διευθύνεται από τον Λίνο Μπενάκη. Οί 20 δημοσιευόμενες Ανακοινώσεις καλύπτουν τρεις ενότητες με βάση την ιστορική διαίρεση των περιόδων, δηλ. τὸ Βυζάντιο, τὸν Δυτικὸ Μεσαίωνα καὶ τὴν πρώτη Ἀναγέννηση.

Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ ἔρευνα ἔστρεψε τὴν προσοχή της στὴν Ὑστερὴ Ἀρχαιότητα καὶ ἰδιαίτερα στὸν Νεοπλατωνισμό μόλις στίς τελευταῖες δεκαετίες. Εὐλόγα λοιπὸν σ' ἓνα παρθένο φιλοσοφικὸ χῶρο οἱ ἐρευνητὲς στράφηκαν πρῶτα στὸ σημαντικὸ πεδίο τῆς Ὀντολογίας, τὴν ὁποία προσέγγισαν ἀπὸ ποικίλες ὀπτικές γωνίες. Σ' ἓνα ἰδιαίτερο θεματικὸ κύκλο ἐντάσσονται τρεῖς μελέτες, πού ἡ προβληματική τους καλύπτει τὴν ἀπτήχηση τοῦ Νεοπλατωνισμοῦ γενικότερα στὴν ἱστορία τῶν ἰδεῶν. Ἡ προσπάθεια τῶν ἐρευνητῶν νὰ διασαφήσουν συγκεκριμένα φιλοσοφικά προβλήματα ἔρχεται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἀνάγκη γιὰ συστηματικὴ ἀνασυγκρότηση τῆς ἱστορίας τοῦ Νεοπλατωνισμοῦ μὲ προοπτικὴ μάλιστα τὴν οὐσιαστικὴ πλέον ἔρευνα τοῦ παραμελημένου χώρου τῆς μεσαιωνικῆς σκέψης καὶ ἰδιαίτερα τῆς βυζαντινῆς.

Στὸ πλαίσιο αὐτὸ ὁ R.M. Berchman, New York («Porphyry and the Patristic Origins of Biblical Criticism») ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Πορφύριος στὸ *Κατὰ χριστιανῶν* ἀσκεῖ τὴν πρώτη στὴν χριστιανικὴ περίοδο τῆς Φιλοσοφίας κριτικὴ κατὰ τῆς ἱστορικῆς ἀξιοπιστίας τῆς Βίβλου. Ἡ σπουδαιότητα τῆς κριτικῆς του δὲν ἔγκειται μόνο στὴν ἀνατρεπτικότητά της ἀλλὰ κυρίως στὸ γεγονὸς ὅτι ὑποχρέωσε τοὺς χριστιανοὺς διανοητὲς νὰ ἀπαντήσουν στίς κατηγορίες καὶ συνεπῶς νὰ ἐξετάσουν τὴν Βίβλο, καὶ εἰδικὰ τὰ Εὐαγγέλια, ἀπὸ ἱστορικὴ ἀποψη. Στὴν προσπάθεια αὐτὴ σημαντικότεροι ὑποστηρικτὲς τῆς ἀξιοπιστίας τῆς Βίβλου ὑπῆρξαν ὁ Ἱερώνυμος καὶ ὁ Αὐγουστίνος, καὶ μάλιστα σὲ ἐπίπεδο τόσο ἐσωτερικῆς συνέπειας ὅσο καὶ ἀντιστοιχίας μὲ τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα.

Ἡ ἀνακοίνωση τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Ε. Μουτσοπούλου («L'idée de multiplicité croissante dans la *Théologie platonicienne* de Proclus») ἐπικεντρώνει τὸν προβληματισμὸ στὴν ἔννοια τῆς αὐξουσας πολλαπλότητας τῶν οὐσιῶν, ἡ ὁποία ἰσχύει σὲ ὅλα τὰ ἱεραρχικά ἐπίπεδα τοῦ ἀρχιτεκτονικὰ δομημένου συστήματος τοῦ κορυφαίου νεοπλατωνικοῦ Πρόκλου. Σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο ὁ λειτουργικὸς ρόλος τῶν *Ἐνάδων* εἶναι σημαντικὸς ποικίλων διαδικασιῶν, ἐνῶ οἱ ἀρχὲς τῆς ἐνότητας καὶ τῆς πολλαπλότητας ὡς ἀντιθετικὲς ἐπηρεάζουν τὸ ἀνοιχτὸ ἢ κλειστὸ νεοπλατωνικὸ σύστημα, τὸ ὁποῖο ὡς κατεξοχὴν αὐταρκες εὐλόγα ἀπασχόλησε ζωηρὰ τὴν μεσαιωνικὴ σκέψη.

Στὸν ἴδιο θεματικὸ κύκλο ἀνήκει ἡ διεξοδικὴ συμβολὴ τοῦ Carlos Steel, Leuven («Proclus et l'interprétation "logique" du *Parménide*»), στὴν ὁποία ὁ συγγραφέας, ἀξιολογώντας δύο διαφορετικοὺς τύπους προσεγγίσεων τοῦ πλατωνικοῦ διαλόγου, θὰ συζητήσῃ τὴν ἀναιρετικὴ στάση τοῦ Πρόκλου. Τὰ σχόλια τοῦ Νεοπλατωνικοῦ φιλοσόφου ἐπιτρέπουν στὸν προσεκτικὸ μελετητὴ νὰ παρακολουθήσῃ ἀρχικὰ τὴν συζήτηση τὴν σχετικὴ μὲ τὴν ἐρμηνεία τῶν διαλόγων στοὺς κόλπους τῆς νεοπλατωνικῆς σχολῆς καὶ στὴ συνέχεια τὴν θέση τοῦ Πρόκλου, πού ἀρνεῖται ὁποιαδήποτε προσέγγιση τοῦ διαλόγου ὡς ἀπλῆς λογικῆς ἄσκησης καὶ ὑπεραμύνεται τοῦ ἐπιστημονικοῦ χαρακτήρα τοῦ *Παρμενίδη*.

Πολλὲς ἀνακοινώσεις ἀνέλαβαν νὰ ἐξετάσουν τὴν παρουσίαση τῆς Νεοπλατωνικῆς θεωρίας τῶν ἰδεῶν στὴν Σχολαστικὴ, ἓνα θέμα πού ἀπασχολεῖ ἰδιαίτερα, ὅπως καταδεικνύεται, τὴν σύγχρονη ἔρευνα. Μὲ ὅλες τὶς ἀναγκαῖες γνωσιολογικὲς ὑποδηλώσεις τὸ ἐνδιαφέρον ἐπικεντρώνεται στὸ θεμελιῶδες ὄντολογικὸ πρόβλημα τῶν νεοπλατωνικῶν ἰδεῶν (Th. Kobusch, Bochum, «Heinrich von Gent und die neoplatonische Ideenlehre», E.P. Bos, Leiden, «The Theory of Ideas according to Francis of Meyronnes...», V. Herold, Prague, «Neuplatonismus in der Ideenlehre bei Johann Wyclif und an der Prager Universität»), καὶ ἰδιαίτερα τῆς φιλοσοφικῆς πρωτοτυπίας καὶ εὐφυίας, μὲ τὴν ὁποία ὁ Δυτικὸς Μεσαίωνας προσέγγισε τὴν νεοπλατωνικὴ θεωρία. Στὸ ἴδιο πλαίσιο ὁ B. Mojsisch, Bochum («Die neuplatonische Theorie der Selbstverursächlichkeit [causa sui] in der Philosophie des Mittelalters») ἀνατέμνει τὴν παρουσία τῆς θεωρίας τοῦ Πρόκλου περὶ τοῦ Ἐνὸς ὡς αὐτοαιτίας σὲ συγκεκριμένους νεοπλατωνίζοντες φιλοσόφους τοῦ Δυτικοῦ

Μεσαίωνα. Πιο συγκεκριμένα η θεωρία αυτή, που διαμορφώθηκε στον Ύστερο Νεοπλατωνισμό, έγινε γνωστή στη Δύση μέσω του *Liber de causis* και της λατινικής μετάφρασης της Θεολογικής Στοιχειώσεως του Πρόκλου και πέρασε με ενδιαφέρουσες μεταλλαγές στον Μέγα Άλβέρτο, στον Θωμά Ακινάτη, τον Aegidius Romanus και άλλους.

Ειδικές αναφορές σε δύο κεφαλαιώδη για την Μεσαιωνική Φιλοσοφία θέματα γίνονται από τους Ed. Jeaneau, Paris («Denys l'Aréopagite, promoteur du néoplatonisme en Occident») και J.A. Aertsen, Köln («Thomas Aquinas: Aristotelianism versus Platonism?»). Το κείμενο του διακεκριμένου μεσαιωνολόγου καθηγητού Jeaneau, που αποτέλεσε την έναρκτήρια όμιλία του Συμποσίου της Κερκύρας, έκαλυψε το διαρκούς ενδιαφέροντος θέμα του ρόλου του Ψευδο-Διονυσιακού corpus στην παρουσία του Νεοπλατωνισμού στην Δύση. Χωρίς να τον απασχολεί το θέμα της πατρότητας του έργου ο όμιλητής συντάχθηκε με την γενικά πλέον υποστηριζόμενη άποψη της συγγένειας του Ψευδο-Διονυσιακού corpus με την Ύστερη Νεοπλατωνική φιλοσοφία. Όπωςδήποτε η μεταφορά των Ψευδο-Αρεοπαγιτικών συγγραφών το 827 στο μοναστήρι του Saint-Denis στο Παρίσι και η μετάφρασή τους από τον Ίλδουίνο αποτέλεσαν, στο πλαίσιο της ευρύτερης επίδρασής τους στην Δυτική Θεολογία, την αφετηρία για την σημαντική δραστηριότητα του Έριγένη, του Μεγάλου Άλβέρτου, του Θωμά Ακινάτη, του Ιωάννου του Σταυρού και άλλων. Η συμπερασματική θέση της εισαγωγικής στο Συνέδριο ομιλίας, ιστορικού χαρακτήρα, όπως ήταν φυσικό, είναι η σημαντική για την επιβίωση της Νεοπλατωνικής Φιλοσοφίας θέση του για την μετακέντρωση μέσω του Ψευδο-Διονυσίου του Νεοπλατωνισμού στην χριστιανική διδασκαλία.

Ο Διευθυντής του Thomas-Institut της Κολωνίας J.A. Aertsen, σε αντίθεση με την παραδοσιακή θέση για τον αυστηρό αριστοτελισμό του Ακινάτη αλλά και διαφοροποιούμενος από την θέση του K. Kremer (1966), ότι ο Θωμάς επιχείρησε χωρίς επιτυχία να συνδυάσει τον μεσαιωνικό αριστοτελισμό με τον μεσαιωνικό πλατωνισμό, υποστηρίζει ότι τα δύο μεγάλα φιλοσοφικά ρεύματα εύρισκονται σε άρμονία στην σκέψη του μεγάλου Σχολαστικού διανοητή.

Στον χώρο της πρώιμης αναγέννησης εντάσσονται οι ανακοινώσεις των D. Luscombe, Sheffield («Denis the Pseudo-Areopagite in the Writings of Nicholas of Cusa, Marsilio Ficino and Pico della Mirandola»), A. Trabochia - Canavero, Milano («Tra ermetismo e neoplatonismo: l'immagine della "natura magna" in Marsilio Ficino») και P.M. Clogon, Denton, Texas («Neoplatonic Streak in the Statian Commentary of Fulgentius Planciades»). Ο D. Luscombe εξετάζει τις ομοιότητες και διαφορές του τρόπου, με τον οποίο τα αρεοπαγιτικά κείμενα ενέπνευσαν τους Cusanus, Ficino, della Mirandola, όπως π.χ. στο θέμα της ουράνιας και εκκλησιαστικής ιεραρχίας. Εντούτοις κατά τον Luscombe το αξιοσημείωτο της ιδιαιτερότητάς τους έγκειται στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν σε θεμελιακό επίπεδο την ίδια την αρχή της ιεραρχίας μέσα στο σύμπαν. Κατά τον εισηγητή και οι τρεις Δυτικοί ανθρωπιστές δέχονται ότι ο Ψευδο-Διονύσιος ήταν μαθητής τόσο του Παύλου όσο και του Πλάτωνα. Διαφοροποιούνται ωστόσο κατά το μέτρο που ο Cusanus δέχεται τον Ψευδο-Διονύσιο ως μυστικό θεολόγο, ενώ οι Ficino και della Mirandola ενδιαφέρονται να συνδυάσουν το πολεμαϊκό με το διονυσιακό κοσμοείδωλο. Η Trabochia - Canavero ασχολείται με το ειδικό θέμα της παρουσίας της Ερμητικής μαγείας στην σκέψη του Ficino, ο οποίος είναι ο μόνος που χαρακτηρίζει μάγο την ίδια την φύση. Η ανακοίνωση καταλήγει ωστόσο στο ότι η θέση του Ficino δεν αποτέλεσε στην Αναγέννηση κοινό τόπο, όπως π.χ. η αντίληψη περί των επτά αρχαίων σοφών ως μάγων.

Στον τελευταίο θεματικό κύκλο του Συμποσίου εντάσσονται εξειδικευμένα ζητήματα, που αφορούν την σχέση των Βυζαντινών σοφών με τον Νεοπλατωνισμό. Ήταν ίσως η πρώτη φορά που σε Διεθνές Συμπόσιο οι Ανακοινώσεις ειδικών στην Βυζαντινή Φιλοσοφία συγκρότησαν μια ιδιαίτερη συνεδρίαση με πρωτότυπα θέματα. Ο καθηγητής J.P. Anton, Tampa, Florida («Neoplatonic Elements in Arethas' Scholia on Aristotle and Porphyry») πραγματεύθηκε το πρόβλημα του «αριστοτελισμού» ή «Νεοπλατωνισμού» του σοφού ανθρωπιστή Αρέθα, επισκόπου Καισαρείας. Κατά τον εισηγητή ο πρώιμος Αρέ-

θας δηλώνει, καί μᾶλλον εἶναι, ἓνας ἐνθουσιώδης ἐραστής τῆς διδασκαλίας τῶν «κατηγοριῶν» τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἐτσι, ἐνῶ ὁ Φώτιος χρησιμοποίησε τὴν ἀριστοτελική κατηγορία τῆς ιδέας γιὰ θεολογικοὺς σκοποὺς, ὁ Ἀρέθας τὴν ἐνσωμάτωσε σ' ἓνα Πλωτινικὸ πλαίσιο. Πρόκειται γιὰ μιὰ εἰδική περίπτωση ὑπομνηματιστῆ, ποὺ συμπληρώνει ἓνα κενὸ μεταξὺ δύο περιόδων τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ Βυζαντίου. Ἡ ἐνασχόλησή του μὲ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ γράμματα τοῦ ἐπέβαλε ἓνα βασικὸ μέλημα, τὴν ἀναβίωσή τους κατὰ τρόπο, ποὺ νὰ μὴ ἐπαπειλοῦν τὰ χριστιανικὰ δόγματα.

Ὁ Ν. Moutafakis, Cleveland, Ohio («Psellos' Platonism and Aspects of its Implications») ὑποστηρίζει ὅτι ὁ μέγας Βυζαντινὸς σοφὸς τοῦ 11ου αἰ., σὲ ἀντίθεση πρὸς τοὺς Πατέρες καὶ ἄλλους Βυζαντινοὺς ὡς τὴν ἐποχὴ του, ιδίως ὅσους ἀνήκαν σὲ μοναστικούς κύκλους, εἶναι ὁ πρῶτος ποὺ διάκειται εὐμενῶς ἀπέναντι στὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Πλωτῖνο. Πρόκειται ὡστόσο γιὰ ἓνα ἐκλεκτικὸ φιλόσοφο, ποὺ ἂν καὶ ἀντλεῖ π.χ. ἀπὸ τὸν Στωικισμό τὴν θέση ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀναίτιο στὸν κόσμος, θεωρεῖ ὡστόσο τὸν δημιουργὸ τοῦ κόσμου «κείμενον ὑπὲρ λόγον». Πρωτότυπη εἶναι ἡ θέση τοῦ εἰσηγητῆ, ὅτι τὰ παραπάνω ἀποτελοῦν προτύπωση τῶν ιδεῶν τοῦ Φραγκίσκου Βάκωνα.

Ἡ ἀνακοίνωση τοῦ H.J. Blumenthal, Liverpool («Sophonias' Commentary on the *De anima* of Aristotle») ἐπιχειρεῖ μιὰ διασάφηση τῆς μεθόδου, ποὺ ἀκολούθησε ὁ Σοφονίας ὡς ἐρμηνευτῆς τοῦ *Περὶ ψυχῆς* τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ τελευταίου Βυζαντινοῦ Σχολιαστῆ, λέγει ὁ Blumenthal, νὰ συμφιλιώσει Πλατωνισμό καὶ Ἀριστοτελισμὸ ἀλλὰ καὶ τὶς ἀποκλίνουσες Νεοπλατωνικὲς ἐρμηνεῖες τοῦ *Περὶ ψυχῆς* ὅσον ἀφορᾷ τὴν προβληματικὴ σχέση τῆς ψυχῆς μὲ τὸ σῶμα καὶ τὸν βαθμὸ ἀνεξαρτησίας της ἀπὸ αὐτό.

Τέλος ἀπὸ τὶς δημοσιευόμενες στὸν τόμο ἀνακοινώσεις μεγάλο βαθμὸ πρωτοτυπίας ἔχει τὸ κείμενο τοῦ Λ.Γ. Μπενάκη («Nikephoros Choumpos [1250-1327] gegen Plotin über die Seele»), ποὺ ἀναλύει τὴν ἀνέκδοτη συγγραφὴ τοῦ Νικηφόρου Χούμνου *Ἀντιθετικὸς πρὸς Πλωτῖνον περὶ ψυχῆς* (ὁ ἴδιος ἔχει ἐκδώσει παλαιότερα καὶ ἓνα ἄλλο σημαντικὸ κείμενο τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας, τὸ «δοκίμιο» τοῦ Χούμνου *Περὶ τῆς ὕλης καὶ τῶν ιδεῶν ἀντιθετικὸς πρὸς Πλάτωνα λόγος*). Στὰ περὶ ψυχῆς φιλοσοφικά προβλήματα οἱ Βυζαντινοὶ ἔδειξαν ἐξαρχῆς μεγάλη εὐαισθησία καὶ εἶναι μαρτυρημένη ἡ ἰδιαίτερα καλὴ γνώση τῆς διδασκαλίας τῶν Νεοπλατωνικῶν, μὲ πολλὰ δάνεια ἀπὸ αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ ἀπόρριψη συγκεκριμένων θέσεων τους. Στὸ δοκίμιό του ὁ Χούμνος ἀπορρίπτει κυρίως τὴν προϋπαρξὴ καὶ τὴν μετενσωμάτωση τῶν ψυχῶν καὶ τὴν διδασκαλία τῆς γνώσης ὡς ἀνάμνησης ἀπὸ προηγούμενη ζωὴ. Ἡ συζήτηση καὶ ἀντίκρουση τῶν θέσεων αὐτῶν εἶναι συστηματικὴ καὶ καλὰ τεκμηριωμένη μὲ φανερὴ τὴν χρῆση τῆς ἀριστοτελικῆς ψυχολογίας.

Ὁ τόμος κλείνει μὲ ἀναλυτικὰ Εὐρετήρια: (α) ἀναφερομένων στὰ κείμενα τῶν ἀνακοινώσεων Χειρογράφων, (β) ὀνομάτων Ἀρχαίων καὶ Μεσαιωνικῶν συγγραφέων, (γ) Συγχρόνων συγγραφέων καὶ ἐρευνητῶν. Εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπιμελημένος, μὲ τὴν σφραγίδα τῶν τεχνικῶν δυνατοτήτων τοῦ μεγάλου οἴκου Brepols, τῆς ἐπιστημονικῆς παράδοσης τῆς Σειρᾶς «Rencontres de Philosophie Médiévale» τῆς SIEPM καὶ τῆς γνωστῆς ἐμπειρίας τοῦ Ἐπιμελητῆ τῆς ἐκδόσης Λίνου Μπενάκη. Τὸ ἐξώφυλλο κοσμεῖ ἡ ἀπεικόνιση τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν μαθητῶν τους «ἐπὶ τὸ ἔργον» (ἐποχὴ Κωνσταντίνου Ζ') ἀπὸ τὸ χειρόγραφο τῆς «Ἱστορικῆς Συνόψεως» τοῦ Ἰωάννου Σκυλίτη (κώδ. Μαδρίτης, 26-2, Vit. 13ου αἰ.).

Πολυτίμη-Μαρία ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Πέτρου Ι. ΦΑΡΑΝΤΑΚΗ, *Ἡ Ἠθικὴ κατὰ τὸν Πέτρο Βράϊλα - Ἀρμένη*, Ἀθήνα, Σύλλογος πρὸς Διάδοσιν Ὠφελίμων Βιβλίων, 1996, σελ. 173.

Ὁ Πέτρος Βράϊλας - Ἀρμένης, πολυσχιδὴς προσωπικότητα τῆς ἐποχῆς του, ἄφησε ἓνα σημαντικὸ φιλοσοφικὸ ἔργο τὸ ὁποῖο εἶχε τὴν τύχη νὰ ἐκδοθεῖ τὰ τελευταῖα χρόνια στὸ Corpus Philosophorum Graecorum Recentiorum καὶ ὑπῆρξε ὡς τώρα ἀντικείμενο πολλα-